

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครู วิชาเอกอนุบาล มีผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครู วิชาเอกอนุบาลในด้าน การวางแผน การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ประชากร ได้แก่

ผู้บริหารระดับอำนวยการ ที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ อธิการหรือรองอธิการฝ่ายวิชาการ จาก วิทยาลัยครู 12 แห่ง ใน 4 สหวิทยาลัย จำนวน 12 คน

ผู้บริหารระดับดำเนินงาน ที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ รองหัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ ฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพครู และหัวหน้าภาควิชาอนุบาลศึกษา ใน วิทยาลัยครู 12 แห่ง จำนวน 36 คน

อาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ อาจารย์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพนักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาล จากวิทยาลัยครู 12 แห่ง จำนวน 25 คน

ตัวอย่างประชากร ได้แก่

นักศึกษาวิทยาลัยครู วิชาเอกอนุบาล ระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 และ 2 และระดับปริญญาตรี 2 ปี ชั้นปีที่ 1 และ 2 (เทียบเท่าชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ในหลักสูตร ปริญญาตรี 4 ปี) จำนวน 443 คน ที่ใช้หลักสูตรของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2530 เหมือนกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาจากหนังสือ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ ตามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามและเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล ของวิทยาลัยครู แบบมาตราส่วนประเมินค่า ตามเกี่ยวกับปัญหาของผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา ในด้านการวางแผนการดำเนินงานและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล เป็นคำถามแบบปลายเปิด ตามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปใช้กับประชากรและตัวอย่างประชากร จำนวน 443 คน

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการ จำนวน 12 คน เกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ และรับกลับพร้อมกับสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จำนวน 9 วิทยาลัย อีก 3 วิทยาลัย ในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ เนื่องจากเกิดอุทกภัยทางภาคใต้ ผู้วิจัยไม่สามารถเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากหัวหน้าภาค วิชาอนุบาลศึกษา เป็นผู้สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการ ตามแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ซึ่งได้จัดส่งไปให้ และเก็บรวบรวมข้อมูลให้ ได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลับคืนมาเพียงแห่งเดียว คือ วิทยาลัยครูยะลา รวมได้รับข้อมูลจากแบบสอบถามกลับคืนมา 416 ฉบับ และจากแบบสัมภาษณ์ 10 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 426 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.56

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 และ 2 หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง ตอนที่ 3 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

4.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง และ ความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ก. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บริหาร

ผู้บริหารระดับอำนวยการ เป็นประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ รองอธิการฝ่ายวิชาการ ของวิทยาลัยครู 10 แห่ง จำนวน 10 คน

ผู้บริหารระดับดำเนินงาน เป็นประชากรที่ให้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 30 คน ส่วนใหญ่ (17 คน) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (22 คน) และมีประสบการณ์ในการจัดหรือนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาครูวิชาเอกอนุบาล ระหว่าง 1-3 ปี (15 คน)

2. รายละเอียดเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก 1 คน ปริญญาโท 13 คน ปริญญาตรี 5 คน และมีประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาครูวิชาเอกอนุบาล มาแล้วมากกว่า 4 ปี เป็นส่วนใหญ่

3. รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษา

นักศึกษาวิชาเอกอนุบาล หลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 269 คน มีอายุระหว่าง 18-24 ปี เคยได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นศึกษาสังเกตมาแล้ว 191 คน ชั้นทดลองสอน 70 คน ชั้นมีส่วนร่วม 20 คน และชั้นการฝึกเต็มรูป 23 คน ประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา 57 คน และประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม 30 คน

นักศึกษาวิชาเอกอนุบาล หลักสูตรระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา) จำนวน 99 คน มีอายุระหว่าง 20-32 ปี เคยได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นศึกษาและสังเกตมาแล้ว 78 คน ชั้นทดลองสอน 62 คน ชั้นการมีส่วนร่วม 63 คน ชั้นการฝึกเต็มรูป 61 คน ประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา 13 คน และประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม 5 คน

ข. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครู วิชาเอกอนุบาล ดังนี้

1. ด้านการวางแผน

ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงานและอาจารย์นิเทศก์ ส่วนมากมีส่วนในการวางแผน ดังต่อไปนี้

- 1.1 วางแผนเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์ (ผู้บริหาร 80.00 % อาจารย์นิเทศก์ 73.68 %)
- 1.2 วางแผนการประเมินผล (ผู้บริหาร 73.33 % อาจารย์นิเทศก์ 52.63 %)
- 1.3 วางแผนการจัดผู้นิเทศ (ผู้บริหาร 73.33 % อาจารย์นิเทศก์ 42.11 %)
- 1.4 วางแผนการนิเทศและจัดสัมมนา (ผู้บริหาร 73.33 % อาจารย์นิเทศก์ 36.84 %)
- 1.5 วางแผนการจัดปฐมนิเทศ (ผู้บริหาร 70.00 % อาจารย์นิเทศก์ 26.32 %)
- 1.6 วางแผนจัดทำปฏิทินฝึกประสบการณ์ (ผู้บริหาร 70.00 % อาจารย์นิเทศก์ 15.79 %)
- 1.7 วางแผนงานประชาสัมพันธ์ (ผู้บริหาร 56.86 % อาจารย์นิเทศก์ 10.53 %)

2. ด้านการดำเนินงาน

ผู้บริหารระดับดำเนินงาน อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

2.1 การประชาสัมพันธ์

ในการประชาสัมพันธ์แก่นักศึกษา ทางวิทยาลัยได้จัดทำคู่มือและเอกสาร ให้นักศึกษาใช้ศึกษาด้วยตนเอง (ผู้บริหาร 80.00 % อาจารย์นิเทศก์ 24.21 % นักศึกษา 56.52 %) เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยภาควิชาและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร 76.66 % อาจารย์นิเทศก์ 73.68 % และนักศึกษา 62.22 %) ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันทางป้ายนิเทศ (ผู้บริหาร 60.00 % อาจารย์นิเทศก์ 42.11 %

นักศึกษา 46.19 %) และมีการใช้บริการเสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ผู้บริหาร 46.66 % อาจารย์นิเทศก์ 26.32 % นักศึกษา 48.37 %)

ในการประชาสัมพันธ์แก่อาจารย์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยครู ได้จัดทำคู่มือเอกสารให้อาจารย์นิเทศก์เป็นการล่วงหน้า (ผู้บริหาร 80.01 % อาจารย์นิเทศก์ 84.21 %) จัดประชุมแก่อาจารย์ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ (ผู้บริหาร 73.33 % อาจารย์นิเทศก์ 68.42 %) ให้ข่าวสารข้อมูลผ่านวารสารของทางวิทยาลัย (ผู้บริหาร 63.33 % อาจารย์นิเทศก์ 52.63 %) ให้คำชี้แจงเป็นรายบุคคลกับอาจารย์ที่มีปัญหา (ผู้บริหาร 73.33 % อาจารย์นิเทศก์ 36.84 %) และมีการให้ข้อมูลข่าวสารในที่ประชุมทุกระดับ (ผู้บริหาร 40.00 % อาจารย์นิเทศก์ 36.84 %)

ในการประชาสัมพันธ์แก่โรงเรียน วิทยาลัยครูใช้วิธีเชิญผู้บริหาร โรงเรียนมาร่วมประชุมที่วิทยาลัย (ผู้บริหาร 86.66 % อาจารย์นิเทศก์ 64.84 %) เชิญอาจารย์ที่เสด็จมาร่วมประชุมหรือเข้าอบรมที่วิทยาลัย (ผู้บริหาร 53.33 % อาจารย์นิเทศก์ 36.84 %) และใช้การออกไปเยี่ยมเยียนและสร้างความเข้าใจกับโรงเรียน (ผู้บริหาร 83.33 % อาจารย์นิเทศก์ 38.84 %)

2.2 การจัดทำปฏิทินฝึกประสบการณ์

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลว่า วิทยาลัยครูได้กำหนดวัน เวลา ในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการล่วงหน้า (ผู้บริหาร 96.99 % อาจารย์นิเทศก์ 87.47 %) มีการจัดทำปฏิทินล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ภาคเรียน (ผู้บริหาร 90.00 % อาจารย์นิเทศก์ 73.68 %) และมีการชี้แจงรายละเอียดของปฏิทินแก่ทุกฝ่ายเป็นการล่วงหน้า (ผู้บริหาร 83.33 % อาจารย์นิเทศก์ 63.51 %)

2.3 การจัดศูนย์เทศ

ผู้ให้ข้อมูล (ผู้บริหาร 86.66 % และอาจารย์นิเทศก์ 84.22 %) ตอบว่าทางวิทยาลัยครูสามารถจัดอาจารย์นิเทศก์ครบทุกโรงเรียน

2.4 การจัดการนิเทศ

2.4.1 ขั้นตอนการปฐมนิเทศ วิทยาลัยครูได้มีการจัดปฐมนิเทศก่อน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นศึกษาและสังคม ชั้นมีส่วนร่วม ชั้นทดลองสอน และชั้นการฝึก

เต็มรูป (ผู้บริหาร 86.66 %) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของอาจารย์นิเทศก์ (73.68 %) และนักศึกษา (78.26 %)

2.4.2 ในการนิเทศได้มีการจัดให้อาจารย์ประจำวิชาเอกอนุบาลหรืออาจารย์ผู้สอนภาคทฤษฎี เป็นอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลาชั้นศึกษาสังกัด (อาจารย์นิเทศก์ 36.84 % นักศึกษา 29.35 %) ชั้นมีส่วนร่วม (อาจารย์นิเทศก์ 84.21 % นักศึกษา 64.13 %) ชั้นทดลองสอน (อาจารย์นิเทศก์ 73.68 % นักศึกษา 73.74 %) และชั้นการฝึกเต็มรูป (อาจารย์นิเทศก์ 94.74 % นักศึกษา 71.05 %) ส่วนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลานอกวิทยาลัย อาจารย์นิเทศก์ (31.58 %) และนักศึกษา (72.55 %) ตอบได้ว่าการจัดการนิเทศเช่นนั้น ตรงกันข้ามกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลาในวิทยาลัยที่อาจารย์นิเทศก์ (42.11 %) และนักศึกษา (72.55 %) ตอบว่า อาจารย์ผู้สอนภาคทฤษฎี เป็นผู้ให้การนิเทศ ในขณะที่ผู้บริหาร (86.66 %) ได้ให้นโยบายมาให้จัดอาจารย์นิเทศก์ในลักษณะเช่นนั้น

2.4.3 เกี่ยวกับการสัมมนาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาชั้นศึกษาและสังกัด อาจารย์นิเทศก์ (36.84 %) และนักศึกษา (41.30 %) ตอบว่า มีการจัดสัมมนาระหว่างการฝึกประสบการณ์ส่วนหลังจากการฝึกประสบการณ์ อาจารย์นิเทศก์ (89.47 %) และนักศึกษา (64.13 %) ตอบว่าเป็นเช่นนั้น ตรงกันข้ามกับชั้นมีส่วนร่วม (อาจารย์นิเทศก์ 57.90 % นักศึกษา 25.00 %) ที่ได้มีการสัมมนาหลังการฝึกประสบการณ์ที่วิทยาลัย โดยแยกตามรายวิชาที่มีส่วนร่วม รวมถึงการสัมมนาในชั้นทดลองสอน (อาจารย์นิเทศก์ 73.68 % และนักศึกษา 69.69 %) ในชั้นการฝึกเต็มรูปนั้น มีการสัมมนาหลังการฝึกเต็มรูปที่วิทยาลัย โดยแยกตามรายวิชาเอก (อาจารย์นิเทศก์ 78.95 % และนักศึกษา 86.84 %)

2.4.4 สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลานอกวิทยาลัย มีการจัดให้ฝึก ดังนี้

1. ฝึกเป็นบางชั่วโมง (อาจารย์นิเทศก์ 31.58 % นักศึกษา 19.84 %)
2. ฝึกคราวละครึ่งวัน (อาจารย์นิเทศก์ 31.58 % นักศึกษา 19.84 %)
3. ฝึกคราวละหนึ่งวัน (อาจารย์นิเทศก์ 36.84 % นักศึกษา 45.92 %)

2.4.5 ส่วนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา ในวิทยาลัย

มีการจัด ดังนี้

1. ฝึกทักษะงานในหน้าที่ครู เช่น ปฏิบัติพันธะระหว่างครูกับเด็ก (อาจารย์นิเทศก์ 63.16 % นักศึกษา 63.59 %) ฝึกการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน (อาจารย์นิเทศก์ 78.95 % นักศึกษา 68.48 %) ฝึกเตรียมสอน (อาจารย์นิเทศก์ 24.21 % นักศึกษา 61.96 %) และฝึกการวางตัวในฐานะครู (อาจารย์นิเทศก์ 68.42 % นักศึกษา 67.39 %)

2. ฝึกทักษะการสอน ได้แก่ ฝึกการสอนแบบจุลภาค (อาจารย์นิเทศก์ 52.62 % นักศึกษา 34.78 %) ฝึกการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (อาจารย์นิเทศก์ 78.95 % นักศึกษา 51.09 %) และฝึกการสอนในห้องปฏิบัติการหลักสูตร (อาจารย์นิเทศก์ 57.90 % นักศึกษา 41.58 %) ทักษะการสอนที่มีการฝึกน้อยที่สุด คือ การศึกษาตัวอย่างการสอนจากเทปบันทึกภาพ (อาจารย์นิเทศก์ 26.32 % นักศึกษา 26.36 %)

2.4.6 ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม ได้มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม 3 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ที่จะนำไปใช้ในการสอน (อาจารย์นิเทศก์ 68.42 % นักศึกษา 61.96 %) และความรู้ในวิชาชีพครู (อาจารย์นิเทศก์ 78.95 % นักศึกษา 62.29 %)

2. ด้านเทคนิควิธี ได้แก่ เทคนิควิธีในการปฏิบัติหน้าที่ครู (อาจารย์นิเทศก์ 63.16 % นักศึกษา 72.28 %) เกี่ยวกับการสอน (อาจารย์นิเทศก์ 63.16 % นักศึกษา 64.13 %) เกี่ยวกับการงานกิจการนักเรียน (อาจารย์นิเทศก์ 57.90 % นักศึกษา 55.71 %) เกี่ยวกับการงานธุรการ (อาจารย์นิเทศก์ 52.62 % นักศึกษา 45.65 %) งานพัฒนาตนเอง (อาจารย์นิเทศก์ 63.16 % นักศึกษา 63.31 %) งานพัฒนาชุมชนและสังคม (อาจารย์นิเทศก์ 52.63 % นักศึกษา 60.05 %)

3. ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ได้แก่ ประสบการณ์เสริมด้านคุณธรรม (อาจารย์นิเทศก์ 78.95 % นักศึกษา 70.65 %) ด้านวัฒนธรรม (อาจารย์นิเทศก์ 68.42 % นักศึกษา 64.94 %) และด้านการพัฒนาชุมชน (อาจารย์นิเทศก์ 68.42 % นักศึกษา 69.29 %)

2.5 การประเมินผล

2.5.1 การประเมินผลการศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา

มีลักษณะของการประเมินผล ดังนี้

เป็นการประเมินเพื่อวินิจฉัยข้อควรปรับปรุง (อาจารย์
นิเทศก์ 43.68 % นักศึกษา 64.13 %) โดยประเมินความสนใจและตั้งใจของนักศึกษา
(อาจารย์นิเทศก์ 94.74 % นักศึกษา 65.49 %) ประเมินคุณลักษณะความเป็นครู เช่น ความ
ประพฤติ (อาจารย์นิเทศก์ 94.74 % นักศึกษา 21.19 %) ด้านสมรรถภาพ (อาจารย์นิเทศก์
94.74 % นักศึกษา 21.74 %) และประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมการปฐมนิเทศ โดยใช้เกณฑ์
ไม่น้อยกว่า 80 % (อาจารย์นิเทศก์ 94.74 % นักศึกษา 66.85 %) ในการประเมินผลนั้น
จะใช้แบบบันทึกผลการปฏิบัติ (อาจารย์นิเทศก์ 89.47 % นักศึกษา 64.40 %) ประเมินผลย่อย
3 ครั้ง ก่อนการสรุปผลการประเมิน (อาจารย์นิเทศก์ 84.21 % นักศึกษา 37.77 %) เมื่อ
ประเมินผลแล้ว มีการแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบผลทุกครั้ง (อาจารย์นิเทศก์ 68.42 %
นักศึกษา 51.09 %)

2.5.2 การประเมินผลการศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา

จะประเมินความสนใจและตั้งใจในการฝึกภาคปฏิบัติ (อาจารย์นิเทศก์ 89.47 % นักศึกษา
58.97 %) โดยจะประเมินการเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการอภิปรายหลังการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครู (อาจารย์นิเทศก์ 78.95 % นักศึกษา 57.61 %) และจะมีการบันทึกผลการปฏิบัติ
ด้วย (อาจารย์นิเทศก์ 89.47 % นักศึกษา 66.85 %)

2.5.3 การประเมินผลการศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม จะ

ประเมินการปฏิบัติ ความประพฤติ ตลอดจนกิจกรรมนันทนาการ (อาจารย์นิเทศก์ 84.21 % นักศึกษา
56.26 %) และจากการเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 80 % ของเวลาทั้งหมด (อาจารย์นิเทศก์
89.47 % นักศึกษา 55.16 %)

ค. ปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล

ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา มีปัญหาใน
ด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ปัญหาด้านการวางแผน โดยเฉลี่ยแล้วผู้ให้ข้อมูลมีปัญหา ดังนี้

ผู้บริหารมีปัญหาน้อยในการจัดทำปฏิทินฝึกประสบการณ์ ($\bar{X} = 1.72$)

ในขณะที่อาจารย์นี้เทศก์ไม่มีปัญหา ($\bar{X} = 1.41$)

ในการเตรียมการนี้เทศน์ ผู้บริหารมีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.64$) อาจารย์
นี้เทศก์ก็มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.59$)

ด้านการเตรียมการประเมินผล ผู้บริหารมีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.60$)
อาจารย์นี้เทศก์ก็มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.52$)

ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.56$)
อาจารย์นี้เทศก์ไม่มีปัญหา ($\bar{X} = 1.41$)

ในการวางแผนเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์ ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุด
($\bar{X} = 1.56$) อาจารย์นี้เทศก์ไม่มีปัญหา ($\bar{X} = 1.47$)

ในการวางแผนจัดผู้ฝึกเทศ ผู้บริหารไม่มีปัญหา ($\bar{X} = 1.32$) เช่นเดียวกับ
อาจารย์นี้เทศก์ ($\bar{X} = 1.47$)

ส่วนในการวางแผนการจัดปฐมเทศ ผู้บริหารไม่มีปัญหา ($\bar{X} = 1.32$)
เช่นเดียวกับอาจารย์นี้เทศก์ ($\bar{X} = 1.47$)

2. ปัญหาด้านการดำเนินงาน

2.1 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ โดยเฉลี่ยแล้วมีปัญหาดังนี้

ในการประชาสัมพันธ์แก่อาจารย์นี้เทศก์ ผู้บริหารตอบว่ามีปัญหาน้อย
($\bar{X} = 1.92$) เช่นเดียวกับอาจารย์นี้เทศก์ ($\bar{X} = 1.82$)

ในการประชาสัมพันธ์แก่นักศึกษา ผู้บริหารมีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.88$)
เช่นเดียวกับอาจารย์นี้เทศก์ ($\bar{X} = 1.82$)

ในการประชาสัมพันธ์แก่โรงเรียนที่ใช้เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์
ผู้บริหารมีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.76$) แต่อาจารย์นี้เทศก์ก็มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.59$)

ทางฝ่ายนักศึกษามีปัญหาน้อยในด้านการได้รับข้อมูลผ่านวารสารของ
ทางวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.38$) การรับข้อมูลจากบริการเสียงตามสาย ($\bar{X} = 2.19$) จากการทำ
ป้ายนี้เทศ ($\bar{X} = 2.15$) จากเอกสารคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการล่องหน้า
($\bar{X} = 1.92$)

2.2 ปัญหาด้านกระบวนการนิเทศ โดยเฉลี่ยแล้วมีปัญหา ดังนี้

ปัญหาในการจัดผู้นิเทศ ผู้บริหารมีปัญหาน้อยด้านความพอใจของ อาจารย์นิเทศก์ ประจำวิชาเอก ($\bar{X} = 1.86$) และความพอใจของอาจารย์นิเทศก์ ประจำ โรงเรียน ($\bar{X} = 1.73$) ในด้านการทำความเข้าใจกับอาจารย์ที่เลี้ยงนั้น ผู้บริหารตอบว่า มีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 2.41$) ส่วนอาจารย์นิเทศก์ตอบว่ามีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.47$)

ปัญหาในการจัดระบบการนิเทศ ผู้บริหารตอบว่ามีปัญหามากในด้านการอำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่อาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 3.71$) มีปัญหาน้อยในการจัดสัมมนาระหว่างการฝึกแต่ละขั้นตอน ($\bar{X} = 1.81$) และหลังการฝึกแต่ละขั้นตอน ($\bar{X} = 1.71$) เช่นเดียวกับอาจารย์นิเทศก์ที่ตอบว่ามีปัญหาน้อยในการจัดสัมมนา ($\bar{X} = 1.33$) ส่วนการจัดปรุมนิเทศ ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.35$) เช่นเดียวกับอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 1.27$)

ปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาน้อยด้านการออกนิเทศ ($\bar{X} = 1.87$) เช่นเดียวกับที่นักศึกษามีปัญหาน้อยด้านการนิเทศ ของอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 1.93$) ส่วนการเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์นั้น อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.87$) ในขณะที่นักศึกษามีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.96$) ในการออกฝึกภาคปฏิบัติแต่ละขั้นตอน อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.44$) ในขณะที่นักศึกษามีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.93$) ในการจัดปรุมนิเทศ อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.44$) ส่วนนักศึกษามีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.69$) สำหรับการจัดสัมมนา อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.37$) เช่นเดียวกับนักศึกษา ($\bar{X} = 1.73$)

ปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.87$) ด้านการปรุมนิเทศ เช่นเดียวกับนักศึกษา ($\bar{X} = 1.78$) ด้านการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.80$) เช่นเดียวกับนักศึกษา ($\bar{X} = 2.14$) ในการนิเทศ อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.67$) เช่นเดียวกับนักศึกษา ที่ตอบว่ามีปัญหาด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์น้อย ($\bar{X} = 2.11$) ในด้านการเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์นั้น อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.53$) ส่วนนักศึกษาคงว่ามีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.95$) ในการจัดสัมมนา อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.53$) ส่วนนักศึกษามีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.87$)

ปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม ผู้ตอบได้ให้ข้อมูลว่ามีปัญหาน้อยในการจัดประสบการณ์เสริมความรู้ที่จะนำไปใช้ในการสอนโดยตรง (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 2.00$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.09$) ความรู้ที่จะเป็นพื้นฐานการจัดกิจกรรมการสอน (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.89$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.11$) เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 2.00$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.04$) การพัฒนาสังคม (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.87$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.04$) งานธุรการ (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.87$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.09$) งานสอน (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.75$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.11$) และงานกิจการนักเรียน (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.69$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.06$) สำหรับประสบการณ์เสริมด้านคุณลักษณะความเป็นครู อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อยในการจัดประสบการณ์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาสังคมและชุมชน (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.94$ นักศึกษา $\bar{X} = 2.06$) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.81$ นักศึกษา $\bar{X} = 1.99$) และด้านการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรม (อาจารย์นิเทศก์ $\bar{X} = 1.75$ นักศึกษา $\bar{X} = 1.86$)

ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมนี้ นักศึกษาตอบว่ามีปัญหาน้อยในการใช้ห้องปฏิบัติการสอนในการฝึกประสบการณ์ ($\bar{X} = 2.13$) การใช้ห้องปฏิบัติการหลักสูตรในการค้นคว้าหาความรู้ ($\bar{X} = 1.87$) การใช้โรงเรียนสาธิตในการฝึกภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 1.80$) การใช้ห้องผลิตสื่อเพื่อการผลิตและยืมสื่อ ($\bar{X} = 1.73$) และการใช้โรงเรียนภายนอกวิทยาลัยเป็นศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ($\bar{X} = 1.67$)

2.3 ปัญหาด้านการประเมินผล ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาได้ให้ข้อมูล ดังนี้

ผู้บริหารมีปัญหาน้อยในการใช้เกณฑ์การประเมินผล 3 ระดับ คือ ผ่านยอดเยี่ยม ผ่านเยี่ยม และไม่ผ่าน ($\bar{X} = 1.70$) เช่นเดียวกับอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 1.67$) ส่วนจำนวนครั้งที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการนิเทศอย่างน้อย 3 ครั้งก่อนการประเมินผล ผู้บริหารมีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.80$) แต่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.50$) สำหรับแบบฟอร์มที่ใช้ในการบันทึกการประเมินผล ผู้บริหารมีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.75$) แต่อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.47$)

ในส่วนของนักศึกษา ตอบว่า มีปัญหาปานกลางในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม ($\bar{X} = 2.17$) มีปัญหาน้อยในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา ($\bar{X} = 1.99$) และในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา ($\bar{X} = 1.93$)

ง. ข้อเสนอแนะของผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ในการปรับปรุงการจัด
ประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล ของอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัด
ประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล ในด้านต่าง ๆ จากการสอบถามสอบถามปลายเปิด ดังนี้

1. ด้านการวางแผน

ผู้บริหารได้ตั้งข้อสังเกตและอาจารย์นิเทศก์ส่วนมากเสนอแนะว่า ภาควิชา
ควรมีอิสระในการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (ผู้บริหาร 5 คน
อาจารย์นิเทศก์ 15 คน) วิทยาลัยครูควรประชาสัมพันธ์การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้ทุกฝ่าย
ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกวิทยาลัย ให้มีความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติตรงกัน (ผู้บริหาร 1 คน
อาจารย์นิเทศก์ 13 คน นักศึกษา 6 คน) การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ควรมีกรอบนโยบาย
ของกรมการฝึกหัดครู (ผู้บริหาร 4 คน) ควรให้นักศึกษาได้รับการเตรียมทักษะก่อนการออกฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างดี (ผู้บริหาร 2 คน อาจารย์นิเทศก์ 8 คน และ
นักศึกษา 7 คน)

2. ด้านการดำเนินงาน

ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา ให้ข้อ
เสนอแนะว่า ทางวิทยาลัยควรจัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษา ให้เข้าใจเรื่องการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ครู ตั้งแต่แรกเข้ามาเรียนในวิทยาลัย (ผู้บริหาร 9 คน นักศึกษา 57 คน) ควรประชาสัมพันธ์
ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของวิทยาลัยโดยตลอด
(นักศึกษา 50 คน)

ในชั้นการฝึกสอน นักศึกษาควรได้มีโอกาสเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ครู (นักศึกษา 45 คน) และมีการตรวจสอบความรู้ก่อนออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
(ผู้บริหาร 6 คน นักศึกษา 4 คน)

ในด้านการจัดอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารวิทยาลัยครูควรออกไปนิเทศ เพื่อ
เยี่ยมเยียนหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบ้าง (ผู้บริหาร 1 คน อาจารย์นิเทศก์ 12 คน)
วิทยาลัยควรปรับปรุงการอำนวยความสะดวกด้านยานพาหนะในการออกนิเทศแก่อาจารย์นิเทศก์
(ผู้บริหาร 1 คน อาจารย์นิเทศก์ 12 คน) วิทยาลัยควรทบทวนเรื่องงบประมาณในการจัด

ประสบการณ์วิชาชีพครู โดยแยกจากเงินงบประมาณรายปีของคณะวิชา (ผู้บริหาร 4 คน อาจารย์นิเทศก์ 2 คน) เพื่อความสะดวกในการบริหารงาน

วิทยาลัยครูต่าง ๆ ควรนำระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาใช้ โดยพิจารณายืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยเฉพาะหลักสูตรปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา) ไม่ควรนำมาใช้ เพราะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรมีสั้น ไม่สามารถจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ทันตามแผน (ผู้บริหาร 6 คน)

3. ด้านการประเมินผล

ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่า ผู้ทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ ควรเป็นผู้มีความยุติธรรม (นักศึกษา 56 คน) การประเมินผลควรกระทำหลาย ๆ ครั้ง และครอบคลุมทุกด้าน (ผู้บริหาร 12 คน อาจารย์นิเทศก์ 1 คน นักศึกษา 40 คน) ควรมีการแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบทันทีที่สิ้นสุดการนิเทศ (นักศึกษา 9 คน) แบบฟอร์มที่ใช้ในการประเมินผล ควรให้รายละเอียดประกอบเพิ่มเติมว่า นักศึกษาคิดหรือไม่ดี นอกเหนือไปจากค่าระดับคะแนนที่ได้รับด้วย (นักศึกษา 54 คน)

จ. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการ 10 คน ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน

ผู้บริหารทั้งหมด (10 คน) มีส่วนในการวางแผน กำหนดนโยบาย

2. ขั้นการดำเนินงาน

ผู้บริหารทั้งหมด (10 คน) มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการประชุมอาจารย์นิเทศก์และประชุมผู้บริหารโรงเรียน (ผู้บริหาร 8 คน) มีส่วนร่วมในการประชุมนิเทศ จัดระบบการนิเทศ อำนวยความสะดวกในการนิเทศและดูแลการสัมมนา (ผู้บริหาร 7 คน) ออกเยี่ยมเยียนหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. ขั้นการประเมินผล

ผู้บริหาร (5 คน) มีวิธีการติดตามผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยให้กรรมการดำเนินงานรายงานผลให้ทราบและพูดคุยสอบถามการดำเนินงาน จากคณะวิชาครูศาสตร์ และภาควิชา ผู้บริหาร (1 คน) ที่บอกว่าได้ประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้การวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของผู้บริหารระดับ
อำนวยการ

ผู้บริหารตอบว่ามีปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับปานกลาง ในด้านการจัดรถออกนิเทศ ($\bar{X} = 3.45$) ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.20$) ด้านความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 3.10$) และด้านของระบบราชการที่ยุ่งยากและซับซ้อน ($\bar{X} = 2.89$) เกี่ยวกับบุคลากรที่จะทำหน้าที่กรรมการกลาง เพื่อช่วยประสานงานนั้น มีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 2.20$) ผู้บริหารมีปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.70$) เกี่ยวกับข้อจำกัดของข้อมูลสำหรับฝ่ายบริหาร

ข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของผู้บริหารระดับอำนวยการ

ผู้บริหาร เสนอแนะว่า ภาควิชาควรมีอิสระในการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ผู้บริหาร 2 คน) การดำเนินงานทุกชั้นตอนควรยึดตามกรอบนโยบายและเป้าหมายของกรมการฝึกหัดครู (ผู้บริหาร 2 คน) ควรจัดสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร 1 คน) ควรมีการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมก่อนการออกฝึกประสบการณ์ในแต่ละชั้นตอน (ผู้บริหาร 1 คน) นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี (หลังอนุปริญญา) ไม่ควรใช้หลักสูตรระบบนี้ เพราะเวลาสั้น จัดให้ได้ไม่ทัน (ผู้บริหาร 1 คน) อาจารย์นิเทศก์ควรรับผิดชอบในงานนิเทศมากกว่านี้ (ผู้บริหาร 1 คน) ภาควิชาอนุบาลควรพัฒนาเครื่องมือขึ้นมาใช้ในการประเมินผลนักศึกษาเป็นการเฉพาะ (ผู้บริหาร 1 คน)

อภิปรายผล: การวิจัย

ก. สถานภาพของผ้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาโทและมีอายุการทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ระหว่าง 1-3 มีนัยว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถพื้นฐานเพียงพอแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามที่กรมการฝึกหัดครูกำหนด เช่น การวางแผน การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

การจัดอาจารย์นิเทศก์ การเลือกโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จัดทำแบบประเมินผลการฝึกประสบการณ์ การจัดประชุมนิเทศ การจัดสัมมนา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์ การประเมินและพัฒนางานประสบการณ์วิชาชีพครู ตามที่กรมการฝึกหัดครูได้กำหนดไว้ (กรมการฝึกหัดครู 2530 : 54)

2. อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีวุฒิและมีประสบการณ์สูง นับได้ว่าเป็นคุณสมบัติที่น่าพอใจ เพราะระดับการศึกษาและประสบการณ์ ย่อมเป็นเครื่องบ่งบอกถึงพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติงานนิเทศที่ดี มีคุณภาพ เพราะการสะสมข้อมูลในการดำเนินงานและการใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการนิเทศ เพื่อช่วยให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประสบความสำเร็จในการฝึกภาคปฏิบัตินั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อาจารย์นิเทศก์ที่มีทั้งความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

3. นักศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยครู วิชาเอกอนุบาล ระดับปริญญาตรี 4 ปี ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา และประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมน้อย แต่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ปี แม้ว่าตามแผนของกรมการฝึกหัดครู (2530 : 14) จะยังไม่จัดประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นทดลองสอนและชั้นการฝึกเต็มรูปให้แก่ศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 และ 2 แต่นักศึกษากลุ่มนี้ถึง 19 คน จาก 114 คน ตอบว่า คนผ่านการฝึกทั้งสองชั้นมาแล้ว จึงแสดงให้เห็นว่านักศึกษาอาจมีความเข้าใจสับสนว่า การฝึกชั้นมีส่วนร่วมและการฝึกเต็มรูป เป็นประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกบางเวลาหรือการฝึกประสบการณ์เสริม ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอก ภาควิชาอนุบาลหรือคณะวิชาครุศาสตร์ ควรหาทางตรวจสอบและทำความเข้าใจกับนักศึกษาใหม่ เกี่ยวกับรายละเอียดและลักษณะของการฝึกแต่ละชั้นตอน เพื่อจะได้ไม่สับสนและเกิดความเข้าใจที่ตรงกันต่อไป

ข. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1. ด้านการวางแผน

จากข้อมูลที่ได้รับ พบว่า ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการทุกคน มีส่วนในการกำหนดนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวางแผนจัดทำปฏิทินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในขณะที่ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ 70.00 และอาจารย์นิเทศก์ ร้อยละ 15.79 ให้ข้อมูลว่าคนมีส่วนในการวางแผน

ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการ ร้อยละ ๕๐ มีส่วนในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ ในขณะที่ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ ๕๖.๖๖ และอาจารย์นิเทศก์ ร้อยละ ๑๐.๕๓ คอบว่า คนมีส่วนในการวางแผนการประชาสัมพันธ์

ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ ๗๓.๓๓ มีส่วนในการวางแผนจัดผู้นิเทศก์ จัดการนิเทศ จัดสัมมนา และประเมินและติดตามผล ในขณะที่ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ ๔๒.๑๑ คอบว่า ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดผู้นิเทศก์ ร้อยละ ๓๖.๘๔ คอบว่า มีส่วนในการวางแผนการนิเทศและจัดสัมมนา ร้อยละ ๕๒.๖๓ คอบว่า มีส่วนในการวางแผนการประเมินและติดตามผล

ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ ๗๐.๐๐ มีส่วนในการวางแผนจัดปฐมนิเทศ ในขณะที่ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ ๒๖.๓๒ คอบว่า ได้มีส่วนในการวางแผนจัดปฐมนิเทศ

ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการ จะเป็นเพียงผู้กำหนดนโยบาย วางแผนการจัดทำปฏิทินและวางแผนการประชาสัมพันธ์ร่วมกับผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน เท่านั้น การวางแผนในส่วนที่เหลือ ได้แก่ การวางแผนจัดผู้นิเทศก์ การวางแผนจัดการปฐมนิเทศ การวางแผนการนิเทศและจัดสัมมนา การวางแผนการประเมินและติดตามผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการวางแผนการเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ ทั้งนี้คณะกรรมการดำเนินงาน จะปฏิบัติงานในขั้นการวางแผนมากกว่าอาจารย์นิเทศก์ในทุกประเด็น

จากข้อมูลที่ได้รับ แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินงาน ได้ปฏิบัติความบทบาทหน้าที่ ซึ่งกรรมการฝึกหัดครูได้กำหนดไว้ทุกประการ กล่าวคือ คณะกรรมการระดับอำนวยการ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวก ประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงาน ส่วนคณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ในการวางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกลักษณะทุกชั้นตอนของนักศึกษาครูทุกระดับ ตลอดหลักสูตรที่เรียน (กรมการฝึกหัดครู ๒๕๓๐ : ๑๘-๑๙) ยิ่งไปกว่านั้น อาจารย์นิเทศก์มากถึงร้อยละ ๕๒.๖๓ ที่ คอบว่า คนมีส่วนในการวางแผนการประเมินผลและติดตามผล น้อยที่สุดคือร้อยละ ๑๐.๕๓ ที่ คอบว่า คนมีส่วนในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ส่วนหนึ่ง ได้เข้ามา มีบทบาทในขั้นการวางแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู แม้จะไม่มีกำหนดไว้ในระเบียบการ

ปฏิบัติให้เป็นหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ก็ตาม นับเป็นสิ่งที่ดี เพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการบริหารงานทุกชนิด ดังที่ มาลัย หุวะนันทน์ (2508 : 20) ได้กล่าวว่า การวางแผนงานนั้น เป็นขั้นตอนที่ละเอียดอ่อน ต้องใช้ความคิดและการตัดสินใจที่รอบคอบร่วมกัน ระหว่างผู้รับผิดชอบทุกฝ่าย และ สมพงษ์ เกษมลิน (2521 : 27) ก็ได้กล่าวไว้ในทำนองคล้ายคลึงกันว่า

“แผนงาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัย เพื่อเลือกกำหนดวิธีปฏิบัติงานที่เห็นว่าดีที่สุด โดยพิจารณาจากข้อมูล ข่าวสาร และกรณีแวดล้อมต่าง ๆ การวางแผน จินตนาการ คาคณะเนวิธีการ เพื่อเลือกแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อกำหนดหมายและวางโครงการในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ . . .”

ดังนั้น หากบุคคลผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการภาคสนาม ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนย่อมสามารถให้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนด้านต่าง ๆ ได้ดี อีกประการหนึ่ง เมื่อบุคคลได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ย่อมเกิดความรู้ ความเข้าใจในงานที่จะปฏิบัติได้ชัดเจน เมื่อพบปัญหาและอุปสรรคระหว่างการปฏิบัติงาน จะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยการใช้ความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการดำเนินงาน

2.1 การประชาสัมพันธ์

ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการทุกคนที่ให้สัมภาษณ์ ตอบว่า ได้มีส่วนในการประชาสัมพันธ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่อาจารย์และ ร้อยละ 90 ตอบว่า มีส่วนในการประชาสัมพันธ์แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การประชาสัมพันธ์แก่อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ 80.00 และอาจารย์นิเทศก์ ร้อยละ 84.21 ตอบสอดคล้องกันว่า ใช้การจัดทำเอกสาร คู่มือให้อาจารย์ล่วงหน้า

การประชาสัมพันธ์แก่นักศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ใช้การจัดทำคู่มือหรือเอกสารให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.66 ว่าเป็นการให้ข่าวสารข้อมูลผ่านภาควิชาและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตรงกับคำตอบของนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.90

การประชาสัมพันธ์แก่โรงเรียนฝึกประสบการณ์ ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.66 ใช้วิธีเชิญผู้บริหารโรงเรียนมาร่วมประชุมที่วิทยาลัย ซึ่งตรงกับคำตอบของ

อาจารย์นิเทศก์

จากข้อมูลที่ได้รับในส่วนของการประชาสัมพันธ์แก่นักศึกษา แม้ว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ใช้การจัดทำคู่มือหรือเอกสารให้นักศึกษาได้ศึกษาด้วยตนเอง แต่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาส่วนใหญ่ กลับตอบตรงกันว่าเป็นการให้ข่าวสารข้อมูลผ่านภาควิชาและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ช่องทางที่ผู้บริหารใช้ในการประชาสัมพันธ์กับช่องทางที่นักศึกษารับข้อมูลข่าวสารยังไม่ตรงกัน อีกประการหนึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาควิชาและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง มีความรับผิดชอบและมีความใกล้ชิดกับนักศึกษาดีมาก ทำให้นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางนี้ถึง ร้อยละ 73.68 ส่วนการใช้บริการเสียงตามสายในการเผยแพร่ข่าวสารนั้น ผู้บริหารร้อยละ 46.66 อาจารย์นิเทศก์เพียงร้อยละ 26.32 และนักศึกษาร้อยละ 48.37 คอบว่ามี การให้ข่าวสารข้อมูลผ่านบริการเสียงตามสาย เช่นเดียวกับการจัดป้ายนิเทศ เพื่อเสนอข้อมูลข่าวสารการฝึกประสบการณ์ ผู้บริหารร้อยละ 60 อาจารย์นิเทศก์ร้อยละ 42.11 และนักศึกษา 46.19 คอบว่ามี การจัดประชาสัมพันธ์โดยวิธีนี้

การที่นักศึกษาให้ความสนใจกับการอ่านป้ายนิเทศน้อย เพียงร้อยละ 46.19 นั้น อาจเป็นเพราะว่าไม่ได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้ที่สนใจใฝ่รู้ หรือเห็นประโยชน์จากการอ่านป้ายนิเทศ โดยเฉพาะป้ายนิเทศซึ่งให้ข้อมูลที่มีประโยชน์คือตัวนักศึกษาเอง หรืออาจเป็นเพราะว่าป้ายนิเทศนั้นให้ข่าวสารข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน ติดตั้งในที่ที่ไม่สะดุดตา มีลักษณะการจัดไม่น่าอ่านหรือไม่ชวนให้อ่าน ด้วยเหตุนี้จึงควรปรับปรุงการจัดป้ายนิเทศให้น่าสนใจหรือติดตั้งไว้ในที่สะดุดตาและควรที่จะได้มีการแนะนำให้นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญและรู้จักการแสดงหาความรู้จากการอ่านป้ายนิเทศเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดทำคู่มือหรือเอกสารเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาได้ใช้ศึกษาด้วยตนเอง และการให้ข้อมูลโดยผ่านภาควิชา ก็ยังเป็นช่องทางที่ควรใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การฝึกประสบการณ์แก่นักศึกษาอยู่ต่อไป เพราะแท้จริงแล้วการสื่อสารนั้นจะมีอิทธิพลต่อนักศึกษา หากลักษณะของการสื่อสารนั้นเป็นรูปแบบผสมผสานมิใช่ใดคเดียว ดังที่ พนมัส หันนาสินทร์ (2511 : 57-58) กล่าวไว้ว่า การสื่อสารต้องจัดอย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่ผู้ที่อยู่ร่วมในโครงการฝึกสอนทุกฝ่าย ด้วยเหตุนี้ วิทยาลัยครูทุกแห่งจึงควรหาทางพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้ก้าวหน้าและมีความหมายยิ่งขึ้นคือทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2 การจัดทำปฏิทิน

การที่วิทยาลัยครูได้จัดทำปฏิทินล่วงหน้านั้น เป็นการถูกต้องแล้ว เนื่องจากการดำเนินงานจัดประสบการณ์ทั้งระบบ ต้องอาศัยการดำเนินงานตามปฏิทินที่วางไว้ตลอดหลักสูตร งานด้านนี้เป็นงานที่สำคัญ ซึ่งวิทยาลัยครูและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินงานต่อไปและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2.3 การจัดนิเทศ

จากข้อมูลที่นักศึกษาร้อยละ 64.13 และผู้บริหารระดับดำเนินงานร้อยละ 96.66 ตอบว่า อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาเอก เป็นอาจารย์นิเทศภาคปฏิบัตินี้ นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ดังที่ ไพเรส (Pires 1969 : 112-113) ได้กล่าวถึงการจัดการนิเทศอย่างเหมาะสมว่า ควรให้อาจารย์ที่สอนนักศึกษาครุมาแล้ว ได้เป็นผู้ออกไปนิเทศการฝึกสอน เพื่อจะได้ติดตามผลการนำทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนมา ไปใช้ปฏิบัติว่าได้ผลดีเพียงใด และจะได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือได้ถูกต้อง เพื่อให้การฝึกประสบการณ์ของนักศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น จากแนวคิดของไพเรส ย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศเฉพาะสาขาวิชาเอก โดยเฉพาะวิชาเอกอนุบาล ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากวิชาเอกอื่น ๆ สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศได้ดีกว่าอาจารย์นิเทศวิชาเอกทั่วไป ทั้งนี้เพราะการให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษานั้น มักจะยึดตามหลักทฤษฎีที่สอนไปและ เป็นการชี้แนะให้นักศึกษาได้เห็นถึงความต่อเนื่องของภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติมากกว่าการนิเทศทั่วไป

ในส่วนของอัตราส่วนระหว่างอาจารย์นิเทศกับนักศึกษานี้ ผู้บริหารระดับกรมการดำเนินงานร้อยละ 86.66 ตอบว่า จัดอาจารย์นิเทศประจำโรงเรียนได้ครบทุกหน่วย นับว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะหากมีอาจารย์นิเทศไม่เพียงพอ จะทำให้เกิดข้อบกพร่องมากมายคือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและทำให้เป้าหมายในการผลิตครู บรรลุแต่ด้านปริมาณเพียงด้านเดียว อาจไม่บรรลุเป้าหมายเชิงคุณภาพดังที่หน่วยงานกำหนดไว้

สำหรับการจัดอบรมอาจารย์ที่เลี้ยง เพื่อให้ทำหน้าที่อาจารย์นิเทศ ผู้บริหารร้อยละ 43.33 ตอบว่า ได้มีการจัด แท้จริงแล้วอาจารย์ที่เลี้ยงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในทุก ๆ รูปแบบเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะได้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์นิเทศได้อย่างมีคุณภาพในการให้ความ

ช่วยเหลือ แนะนำ ควบคุมดูแลนักศึกษาตลอดระยะเวลาที่ฝึกประสบการณ์ (กรมการฝึกหัดครู 2530 : 69) จากข้อค้นพบนี้ ทางวิทยาลัยครูต่าง ๆ ควรให้ความสนใจและจัดให้มีการอบรม อาจารย์ที่เลี้ยง สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ได้ผลดีสมบูรณ์ ดังที่ สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์ (2518 : 115) ได้กล่าวไว้ว่า อาจารย์ที่เลี้ยง นับว่าเป็นผู้ที่มิมีบทบาทสำคัญคือความสำเร็จ หรือล้มเหลวของการฝึกสอนมาก เพราะ เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนมากที่สุด งานวิจัยของ คัมมิส (Khamis 1982) ยังพบอีกว่า อาจารย์ที่เลี้ยงจะเป็นผู้สะท้อนให้เห็นถึงตัวอย่างในการสอนที่ดี ดังนั้นหากอาจารย์ที่เลี้ยงมีความรู้ ความเข้าใจ ในการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาดีพอ ดังนั้นหากอาจารย์ที่เลี้ยงมีความรู้ ความเข้าใจในการฝึกประสบการณ์ที่ดีพอ ย่อมจะส่งผลให้นักศึกษาผ่านการฝึกประสบการณ์ไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ทางวิทยาลัยควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้และจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการอบรมครูที่เลี้ยงบ้างตามสมควร

2.4 การจัดการนิเทศ

เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ส่วนมากตอบว่า มีการจัดอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาเอก ไปเป็นอาจารย์นิเทศก์ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูเริ่มเวลาขึ้นการมีส่วนร่วม ขั้นตอนการสอนและขั้นตอนการฝึกเต็มรูป ซึ่งนักศึกษาส่วนมากจะให้ข้อมูลคล้ายคลึงกัน สำหรับขั้นตอนการศึกษาและสังเกต ทั้งอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาล้วนน้อยตอบตรงกันว่า มีการจัดอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาเอก เป็นอาจารย์นิเทศก์

สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูบางเวลา ในวิทยาลัยและนอกวิทยาลัยนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่า มีการจัดอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาเอก เป็นอาจารย์นิเทศก์ แต่อาจารย์นิเทศก์ส่วนน้อยตอบว่า เป็นเช่นนั้น ซึ่งเป็นคำตอบที่ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาอาจเข้าใจสับสนเกี่ยวกับการฝึกบางเวลา ทั้งในและนอกวิทยาลัย ว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการฝึกเต็มเวลา เป็นคืนว่าขั้นตอนมีส่วนร่วมหรือขั้นตอนการสอน จึงมีนักศึกษากว่า ๖๐% ใกล้เคียงกันตอบว่า มีอาจารย์นิเทศก์ออกไปนิเทศก์การฝึกบางเวลา ซึ่งไม่ตรงกับคำตอบของอาจารย์นิเทศก์ทางภาควิชาอนุบาล จึงควรรหาวิธีการที่จะชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักศึกษา เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในแต่ละขั้นตอน ทั้งกับนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่และนักศึกษาที่จะเข้ามาใหม่ให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

เกี่ยวกับโรงเรียนที่ใช้เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์

เกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนที่ใช้เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นั้น ผู้ให้ข้อมูลทุกฝ่ายตอบตรงกันว่า ได้มีการเลือกโรงเรียนตามนโยบายของกรมการฝึกหัดครูทุกประการ ซึ่งนับได้ว่าสามารถดำเนินการตามเกณฑ์ที่ค้นสังกัดครุไว้ การเลือกโรงเรียนฝึกประสบการณ์ของวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง อาจมีปัญหาเล็กน้อยที่แตกต่างกันออกไป ผู้บริหารและกรรมการดำเนินงาน ควรที่จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขตามสภาพการนั้น ๆ ค่ะ ไป ดังผลงานวิจัยของซิลเวอร์ (Silver 1982) ที่พบว่า นักศึกษาจะยึดมาตรฐานการสอนจากทางโรงเรียน ดังนั้นบุคลากรและอาคารสถานที่ในการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาวิชาเอกอนุบาล จึงน่าจะได้พิจารณาเป็นการละเอียดและรอบคอบอย่างแท้จริง โดยผู้มีส่วนรับผิดชอบทุกฝ่าย

เกี่ยวกับการสัมมนา

ด้านการสัมมนาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นศึกษาและสังเกตที่โรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ส่วนน้อยตอบว่าได้จัด ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของนักศึกษาด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงว่าในชั้นการศึกษาสังเกตนั้น ไม่มีการจัดกิจกรรมในลักษณะการสัมมนาที่โรงเรียน แต่ในชั้นทดลองสอนและการฝึกเต็มรูป อาจารย์นิเทศก์เห็นความสำคัญ จึงได้จัดสัมมนาร่วมกันที่โรงเรียน ซึ่งเป็นการดี ดังที่วิทยาลัยครูเทพสตรี (2519 : 6-7) ได้เสนอแนะแนวทางในการนิเทศแก่อาจารย์นิเทศก์ว่า ควรหาโอกาสประชุมนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนที่ไปนิเทศการสอน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และอาจารย์นิเทศก์จะต้องจัดให้มีการสัมมนาในระหว่างการฝึกสอน โดยจัดทำเป็นกลุ่มโรงเรียนฝึกสอนหรือสายการนิเทศ แล้วแต่ความสะดวกและสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวย

เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา ซึ่งอาจารย์นิเทศก์เพียงร้อยละ 57.90 และนักศึกษาร้อยละ 49.46 ตอบว่า ได้มีการจัดสัมมนาหลังการฝึกบางเวลา ซึ่งแท้จริงแล้ว ควรจะจัดอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้ออกไปฝึกอย่างมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป็นการตรวจสอบว่าการไปฝึกบางเวลานั้น ได้ความเข้าใจอะไรเพิ่มขึ้นมาบ้าง อย่างไรก็ตาม การจัดสัมมนาหลังการฝึกบางเวลานั้น ควรที่จะต้องสอดคล้องกับการจัดปฐมนิเทศเพื่อให้นักศึกษา เชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างเป้าหมายในการฝึกบางเวลากับผลที่ได้รับในเวลาต่อมา สำหรับระยะเวลาในการฝึกนั้น อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ตอบว่ามีการฝึกเป็นบางชั่วโมง ในขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่ามีการฝึกคร่าวละหนึ่งวัน นอกจากนั้น อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่

ร้อยละ 78.95 คอว่ามีการฝึกในสถานการณ้จำลอง แต่นักศึกษาเพียงร้อยละ 51.09 คอว่า ได้ปฏิบัติ เช่นนั้น ข้อค้นพบเหล่านี้แสดงให้ เห็นว่า นักศึกษาอาจมีความ เข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์บางเวลา โดยเข้าใจว่า เป็นการฝึกเต็มรูปชั้นตอนใดชั้นตอนหนึ่ง เพราะหากทางภาควิชาไม่ได้ชี้แจงหรือทำความเข้าใจแก่นักศึกษาให้กระจ่าง นักศึกษาอาจเกิดความเข้าใจที่สับสนได้ อีกประการหนึ่งการวางแผนจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของภาควิชาอนุบาล ควรมีแผนที่ชัดเจน และมีชั้นตอนที่เป็นระบบ สำหรับนักศึกษาตลอดหลักสูตรและชี้แจงให้นักศึกษาได้เข้าใจในแต่ละชั้นตอนอย่างแท้จริง

เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา

อาจารย์นิเทศก์ส่วนมากคอว่า ได้มีการจัดให้นักศึกษาเรียนรายวิชาที่สัมพันธ์กับการฝึกภาคปฏิบัติ แต่นักศึกษาล้วนน้อยคอว่า ได้จัด เช่นนั้น แสดงให้ เห็นว่า นักศึกษายังไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติ ที่ทางภาควิชาจัดให้ จึงคอแตกต่างไปจากอาจารย์นิเทศก์ ทางภาควิชาจึงควรที่จะได้ทำความเข้าใจกับนักศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า มีการจัดให้นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติในทุกชั้นตอนตามรายการที่ระบุไว้ในหลักสูตร ยกเว้นงานธุรการชั้นเรียนและงานพัฒนาโรงเรียนที่นักศึกษาคอว่ามีโอกาสได้ฝึกน้อย

ผู้วิจัยเห็นว่ การที่นักศึกษาได้ฝึกงานธุรการเพียงส่วนน้อยนั้น อาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนเห็นว่างานธุรการนั้น ไม่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมของนักศึกษาหรือเห็นว่าจะ เป็นการยุ่งยากหากให้นักศึกษามาฝึกงานธุรการ แต่ความ เป็นจริงก็ เป็นงานที่สำคัญต่อวิชาชีพครู ซึ่งนักศึกษาน่าที่จะได้มีส่วนฝึกประสบการณ์ ฉะนั้นทางวิทยาลัยควรที่จะได้มีการตกลงทำความเข้าใจกับโรงเรียน เพื่อจะได้ให้นักศึกษามีโอกาสฝึกประสบการณ์ด้านนี้บ้าง

2.5 การประเมินผล

เกี่ยวกับการประเมินผลซึ่งใช้ เป็น เกณฑ์ให้อาจารย์นิเทศก์ได้ประเมินย่อย 3 ครั้งเป็นอย่งน้อย จึงสรุปผลการประเมิน ซึ่งตรงกับคาคอของนักศึกษา ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่อาจารย์นิเทศก์ใช้ในการประเมินผลนั้น นักศึกษาเพียงส่วนน้อยคอว่า อาจารย์นิเทศก์มีหลัก เกณฑ์ในการประเมิน แต่อาจารย์นิเทศก์ส่วนมากคอว่า มีหลัก เกณฑ์ แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาไม่ตรงกัน อาจ เป็น เพราะนักศึกษาเห็นว่

อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ หรืออาจเป็นเพราะว่านักศึกษายังไม่พอใจในการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ แท้จริงแล้วการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินผล เป็นสิ่งที่ดี ดังผลงานวิจัยของ คลาร์ค (Clark 1977) ปรากฏว่า ในการประเมินผลนั้น ควรประเมินผลจากผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติจริง และควรวัดผลหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งจะช่วยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นและผู้ถูกประเมินจะได้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการประเมินของอาจารย์นิเทศก์ ฉะนั้นเพื่อแก้ไขปัญหานี้ อาจารย์นิเทศก์ควรหารูปแบบในการประเมินผล เพื่อให้เกิดคุณภาพยิ่งขึ้น โดยการนิเทศเป็นทีม เพื่อให้การออกเดินทางไปในเทศในแต่ละหน่วยฝึกประสบการณ์คุ้มค่า สามารถทำงานได้มากในแต่ละคราว และรักษาเกณฑ์ที่ได้วางไว้แต่ต้นให้เป็นไปตามนั้น

จากงานวิจัยของ ศิววง ธรรมพันธา (2519) ที่ทำวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์มีปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ การประเมินผลและการดูแลนักศึกษา ซึ่งข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ เป็นปัญหาในอดีต ในปัจจุบันนี้ก็ยังคงมีปัญหาลูก และปัญหาจะมีประเด็นที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ทางวิทยาลัยครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงควรให้ความสนใจกับปัญหานี้และหาทางประชุมชี้แจง และขอความร่วมมือในการปฏิบัติการณ์เทศจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรืออาจแก้ไขปัญหาโดยการอบรมอาจารย์ที่เลี้ยง ให้ทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ให้ได้ตามหลักเกณฑ์ของวิทยาลัย เพื่อแบ่งเบาภาระของอาจารย์นิเทศก์จากภาควิชาลงไป

ก. ปัญหาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล

โดยภาพรวมแล้ว ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไม่มีปัญหาใดที่เป็นปัญหารุนแรง แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของกรมการฝึกหัดครู ตามหลักสูตร พุทธศักราช 2530 นั้น สามารถนำไปใช้ได้ดี ในขั้นการปฏิบัติจึงไม่ค่อยมีปัญหา ที่พบว่าเป็นปัญหาปานกลาง ได้แก่ การจัดบริการรถออกนิเทศ งบประมาณ การประเมินผล ความรับผิดชอบของ อาจารย์นิเทศก์ในการออกนิเทศ และระบบราชการ ปัญหาเหล่านี้ทุกฝ่ายจะต้องทบทวนนโยบาย และแผนปฏิบัติงานร่วมกันในแต่ละวิทยาลัย โดยคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จะต้องร่วมรับรู้และพิจารณาปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขและจัดวางแผนการดำเนินงาน ทั้งระยะยาวและระยะสั้น ให้รัดกุมและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ช่วยขจัดปัญหาที่มีอยู่ให้หมดไปหรือลดน้อยลง และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จะได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ง. ข้อเสนอแนะจากหัตถ์คอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดประสบการณ์

วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปข้อเสนอแนะที่ได้รับและอภิปรายผลดังนี้ คือ

จากข้อมูลที่ได้รับในงานวิจัยนี้ แม้ว่าในขั้นการออกแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จะแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาน้อยในด้านการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล แต่ในขั้นการให้ข้อมูลโดยตอบคำถามแบบปลายเปิด ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นที่ต่างไปจากการออกแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ดังนี้คือ

1. ด้านการวางแผน มีผู้ให้ข้อมูลดังนี้

ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการ ซึ่งให้สัมภาษณ์ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ในฐานะคณะกรรมการอำนวยการในแง่ของการเป็นผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย การร่วมประชาสัมพันธ์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง การร่วมในการประชุมพิเศษ จัดระบบนิเทศ อำนวยความสะดวก และออกเยี่ยมเยียนหน่วยฝึกประสบการณ์ ตลอดจนติดตามผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอดเวลา แต่เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ได้แก่ รองอธิการฝ่ายวิชาการ จึงนำที่ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการ จะได้ร่วมรับผิดชอบ รับรู้หรือรับทราบและให้การสนับสนุน เช่นเดียวกับรองอธิการฝ่ายวิชาการ เพื่อจะได้มีส่วนในการดำเนินงาน ช่วยชี้แนะการแก้ปัญหาบางประการ ซึ่งจำเป็นต้องแก้ที่ระบบ กฎเกณฑ์หรือเป็นนโยบายของวิทยาลัย เพราะบุคลากรในระดับอื่นไม่มีอำนาจที่จะตัดสินใจได้

เนื่องจากการเตรียมครูอนุบาล จะต้องจัดประสบการณ์ในการเรียนการสอนที่มีความ เป็น เฉพาะ ดังนั้นผู้ที่จะมีส่วนรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษาวิชาเอกอนุบาล จึงควรมีความรู้ความ เข้าใจพื้นฐานอย่างเพียงพอ ในการบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา โดยยึดตามกรอบนโยบายของกรมการฝึกหัดครู ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ภาควิชาอนุบาล ควรแต่งตั้งอาจารย์ในภาควิชาอนุบาล เป็นผู้ประสานงานกับกรรมการดำเนินงาน เพื่อรับรู้ในแผนการดำเนินงาน ตลอดทุกชั้นปี และทุกหลักสูตรของนักศึกษา และคอยควบคุมดูแลการจัดประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาให้เป็นไปตามแผนจนกว่าจะจบหลักสูตร

ในขั้นของการวางแผนประชาสัมพันธ์นั้น ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงานและอาจารย์นิเทศก์เพียงร้อยละ 56.66 เท่านั้น ที่ได้มีส่วนในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ ทำให้เห็นถึงข้อค้นพบที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ ทั้งนี้เพราะการประชาสัมพันธ์งาน เป็น เรื่องของการทำความเข้าใจกับบุคลากรทั้งของวิทยาลัยและโรงเรียน ที่ใช้เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์ ดังที่กรมการฝึกหัดครู (2530 : 66) ได้กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์นั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นและจะช่วยให้งานบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น หากงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ โอกาสที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะได้รับทราบความเป็นไปและข้อมูล

ในการปฏิบัติงานย่อมน้อยไปด้วย คณะกรรมการดำเนินงานจึงควรเพิ่มความสนใจในงานนี้ให้มากยิ่งขึ้น และควรพยายามวางแผนให้สอดคล้องกับด้านอื่น ๆ อย่างประสานสัมพันธ์กันด้วย ทั้งนี้ เพราะการประชาสัมพันธ์การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นุเคราะห์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การที่ผู้บริหารตอบว่าได้มีการจัดทำคู่มือหรือเอกสารให้นักศึกษาได้ศึกษาด้วยตนเอง แต่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษากลับให้ข้อมูลตรงกันข้าม แสดงให้เห็นว่าเอกสารหรือคู่มือที่ฝ่ายผู้บริหารจัดทำนั้น อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาเห็นว่า ยังส่งไม่ถึงมือผู้รับหรืออาจไม่ทราบว่าเป็น เอกสารคู่มือการฝึกประสบการณ์ จึงไม่ได้ให้ความสนใจหรืออาจแปลความได้อีกอย่างหนึ่งว่า เอกสารและคู่มือเหล่านั้น ยังไม่พอแก่ความต้องการของผู้ใช้ ทางฝ่ายผู้บริหารจึงควรจะได้ทบทวนและหาทางปรับปรุงในเรื่องนี้ เป็นการรีบด่วน โดยเฉพาะขณะนี้ยังเป็นช่วงระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรใหม่ของสภาการศึกษา จบับพุทธศักราช 2530 ซึ่งเพิ่งเริ่มเข้ามาได้เพียง 2 ปีเท่านั้น ข้อค้นพบนี้อาจชี้ให้เห็นจุดอ่อนในการเตรียมการและการนำหลักสูตรไปใช้ว่าอยู่ในลักษณะที่ยังไม่พร้อมมากนัก โดยเฉพาะการเตรียมการด้านเอกสารของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเป็นเรื่องที่ควรคิดความแก้ไขโดยเร็วที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานในขั้นต่อไปเป็นไปด้วยความราบรื่น

2. ด้านการดำเนินงาน

ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนะว่า ภาควิชาควรจะมีอิสระในการบริหารงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู แสดงให้เห็นว่าหากภาควิชามีอิสระในการบริหารงาน จะทำให้งานมีความคล่องตัวและได้ผลดีกว่าที่จัดอยู่ในระบบที่เป็นอยู่ อาจเป็นเพราะว่าการจัดประสบการณ์ทั้งหมด มีความเกี่ยวข้องกับรายวิชาเฉพาะด้านในทางปฏิบัติ และรายวิชาของภาคอนุบาลค่อนข้างจะมีความเฉพาะและต่างไปจากรายวิชาของภาควิชาอื่น ๆ ดังนั้นย่อมเป็นอุปสรรค เมื่อนักศึกษาคณะ วิชาเอกอนุบาล จะต้องฝึกประสบการณ์โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับเอกอื่น ๆ เช่น การจัดให้นักศึกษาออกไปศึกษาสังเกตการเรียนการสอนในระดับอนุบาล จะต้องไปในเวลาช่วงเช้า ต่างจากวิชาเอกอื่น ๆ ซึ่งไปสังเกตในช่วงเวลาใดก็ได้ ดังนั้นหากภาควิชาจะมีอิสระในการบริหารประสบการณ์วิชาชีพครูของตนเอง ก็น่าจะเป็นช่องทางที่จะทำให้มีเอกภาพในการบริหารงานส่วนนี้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ภาควิชาจะต้องมีศักยภาพเพียงพอ ทั้งด้านอัตรากำลังของอาจารย์และปัจจัยประกอบอื่น ๆ มิเช่นนั้น งานนี้จะล้มเหลวได้โดยง่าย

ในด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึก
 ประสมการณ่วิชาชีพครู วิทยาลัยควรจะทำความเข้าใจกับอาจารย์ให้ดีเสียก่อน เนื่องด้วยอาจารย์
 จะเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักศึกษาได้กระจ่างกว่าการสื่อสารอย่างอื่น เพราะอาจารย์จะเป็นผู้ที่
 นักศึกษาซักถามและตอบคำถามได้ ผลการวิจัยปรากฏว่า มีวิทยาลัยครูหลายแห่ง ไม่สามารถจัด
 ประสมการณ่วิชาชีพให้แก่ นักศึกษาได้ตามแผน ในช่วงมีการศึกษาที่ควรจัด เช่น นักศึกษาหลักสูตร
 ปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 ซึ่งผู้บริหารระดับดำเนินงานร้อยละ 96.66 คอบว่าได้จัดประสมการณ
 ชั้นการศึกษาและสังเกตให้แล้ว ผลปรากฏว่ามีเพียง 59 คน จาก 114 คนเท่านั้น ที่ได้รับการ
 ฝึก หรือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งควรผ่านการฝึกประสมการณแล้วทุกชั้นตอน ผลปรากฏว่า มีนักศึกษา
 จำนวน 3 คน จาก 76 คนเท่านั้น ที่ตอบว่าเคยฝึกประสมการณ่วิชาชีพครูบางเวลาแล้ว ตรง
 กับค่าคอมของผู้บริหารร้อยละ 26.66 ที่ตอบว่าเป็นเช่นนั้น ข้อมูลเหล่านี้สามารถแบ่งออกถึงสภาพ
 ความเป็นจริงหลายประการ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 และอาจารย์ผู้ให้ข้อมูล
 บางคน อาจไม่เข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดปลีกย่อยของการฝึกประสมการณแต่ละชั้นตอนคือ หึง
 แยกแยะไม่ได้ว่าชั้นตอนไหน เรียกว่าอย่างไร ประการต่อไปคือ ยังไม่มีการนำระบบการฝึกประสม
 การณแบบนี้ไปใช้กับนักศึกษาวิชาเอกอนุบาล ระดับปริญญาตรี 2 ปี ชั้นปีที่ 2 จึงมีผู้บริหารและ
 นักศึกษาส่วนน้อยตอบตรงกันว่ามี การจัดให้ฝึกน้อย ทั้งนี้เพราะการเปิดสอนหลักสูตรระดับต่าง ๆ
 ในวิทยาลัยแต่ละแห่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละปีการศึกษา หรือนักศึกษาที่มีอยู่ในขณะนี้ เป็น
 นักศึกษาหลักสูตรเก่าตกค้าง ไม่สามารถนำระบบการฝึกประสมการณแบบนี้ไปใช้ได้หรือบาง
 แห่งแม้จะเป็นนักศึกษาหลักสูตรเก่า แต่ก็ได้นำรูปแบบนี้ไปใช้ฝึกประสมการณ ทั้งนี้เพราะผู้จัดให้
 ักศึกษาฝึกประสมการณ อาจจะไม่เข้าใจที่ชัดเจนเพียงพอ หรือตัวนักศึกษาเองก็ไม่มี ความ
 เข้าใจในระบบการฝึกประสมการณทั้งโครงสร้าง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรถือเป็นความรีบด่วน
 ที่จะหาความเข้าใจว่าการฝึกประสมการณ มิใช่การฝึกสอน แต่เป็นประสมการณทั้งหมดควรมีลำดับชั้น
 ตอนให้ปฏิบัติ และผู้รับผิดชอบจะต้องมีความเข้าใจอย่างค้พอดตลอดทั้งโครงสร้าง จึงจะดำเนิน
 งานนี้ได้สำเร็จลุล่วงและการแก้ไขที่จำเป็น ต้องเลือกกระทำก่อนคือ ทุกวิทยาลัยควรประชาสัมพันธ์
 แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้เข้าใจระชมการฝึกประสมการณ่วิชาชีพครู ของกรมการฝึกหัดครู ให้ดีพอ
 ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นต่อไป

ด้านการจัดการนิเทศการฝึกประสมการณ่วิชาชีพครู ของนักศึกษาคณะวิชา
 อนุบาล ควรมีการจัดปฐมนิเทศชี้แจงทำความเข้าใจกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องเกี่ยวกับ
 การออกฝึกแต่ละชั้นตอน เป็นการล่วงหน้า ให้นักศึกษาได้มีเวลาเตรียมตัว เตรียมใจก่อนการออก

ฝึกแต่ละชั้นคอน ควรให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกสถานที่ในการฝึกประสบการณ์ตามสมควร หากเป็นไปได้ ภาควิชาควรทดสอบความรู้ของนักศึกษาก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์ เพื่อให้ นักศึกษา เกิดความมั่นใจและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ในด้านการนิเทศก็นั้นทางวิทยาลัยควรหามาตรการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับ ยานพาหนะนำอาจารย์ออกไปนิเทศให้สามารถใช้งานได้ดี โดยเฉพาะการออกไปนิเทศนักศึกษา วิชาเอกอนุบาล ซึ่งมีระบบการฝึกประสบการณ์ต่างจากวิชาเอกอื่น ไม่สามารถใช้รถร่วมกับ อาจารย์นิเทศก์ของวิชาเอกอื่น ๆ ได้ เพราะจะต้องนิเทศเฉพาะช่วงเช้าของแต่ละวันและระยะเวลาในแต่ละคาบการเรียน ก็จะต่างจากวิชาเอกอื่น ๆ ด้วย คือ มีเวลาเรียนเพียงคาบละ 20-40 นาที ดังนั้นการจัดรถนิเทศสำหรับอาจารย์นิเทศก์เป็นทีม น่าจะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ลงได้หรือการปรับระเบียบการ เงินให้อาจารย์นิเทศก์สามารถเบิกจ่ายค่าพาหนะในการออกนิเทศ ได้ ก็น่าจะช่วยให้บรรยากาศทางการนิเทศดีขึ้นได้ สำหรับงบประมาณในการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูนั้น ควรเก็บจากนักศึกษาเป็นค่าวัสดุฝึกในรายวิชาที่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ทุกชั้น คอน เช่น ศึกษาลังเกต มีส่วนร่วม ทดลองสอน และการฝึกเต็มรูป เพื่อจะได้นำเงินส่วนนี้มา จัดสรร เพื่อบริหารงานฝึกประสบการณ์ให้เป็นไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของมิลเลอร์ (Miller 1973) ซึ่งพบว่า วิทยาลัย 7 แห่ง มีค่าตอบแทนแก่ครูที่เลี้ยง ครูใหญ่และโรงเรียน โดยเก็บจากเงินค่าเล่าเรียนพิเศษสำหรับการฝึกสอน ทั้งนี้ต้องไม่มากจนนักศึกษาได้รับความ เดือดร้อน จะทำให้การนิเทศมีความคล่องตัวกว่ารอคอยงบประมาณของวิทยาลัยแต่อย่าง เดียว จากงานวิจัยของ สมประสงค์ ประสงค์เงิน (2518) และ สวัสดิ์ ทวีทรัพย์จางค์ (2518) ก็พบ ปัญหาในทำนองเดียวกัน คือ ปัญหาด้านความไม่สะดวกของรถออกนิเทศ ซึ่งแสดงว่าปัญหานี้เป็น ปัญหาเรื้อรังอย่างยิ่ง และการแก้ไขปัญหาก็เป็นไปด้วยความล่าช้า ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย คือ นำจะจ้างรถของเอกชนเข้ามาแบ่งเบาภาระในลักษณะของการเช่าเหมาและคิดค่าบริการ เป็น รายวัน ทั้งนี้จะต้องรับอาจารย์ออกไป เป็นกลุ่มตามวันเวลาที่กำหนด อีกประการหนึ่ง น่าจะได้ จัดอาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศเป็นทีม เพื่อจะใช้เวลานิเทศจำนวนน้อยครั้ง แต่ได้ปริมาณงานที่ มากกว่ากัน โดยผู้บริหารควรจัดเวลาว่างของอาจารย์ให้ตรงกันด้วย

3. ด้านการประเมินผล

จากข้อเสนอแนะที่ได้ในการวิจัย ผู้บริหารและนักศึกษาส่วนใหญ่ ได้เสนอแนะอาจารย์นิเทศก์ให้เข้มงวดและยุติธรรมในการประเมินผลและควรประเมินผลหลาย ๆ ครั้ง

ก่อนการสรุปผลการประเมิน นักศึกษาได้เสนอแนะอาจารย์นิเทศก์ ให้แจ้งผลการประเมินแก่นักศึกษา ทันทีที่สิ้นสุดการนิเทศ

ในส่วนของอาจารย์นิเทศก์ ไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการประเมินผลแต่อย่างใด นอกจากอาจารย์นิเทศก์ 1 คน ที่เสนอแนะว่าควรมีการประเมินผลหลาย ๆ ครั้ง ก่อนสรุปผลการประเมิน อย่างไรก็ตาม อาจารย์นิเทศก์ควรนำข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและนักศึกษาไปพิจารณา เพื่อปรับปรุงการนิเทศของตน

เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์ คือ ผู้มีบทบาทสำคัญมากในการประเมินผล แม้วิทยาลัยจะจัดเตรียมแบบฟอร์มให้อาจารย์นิเทศก์ใช้ในการประเมินผล หรือชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลให้อาจารย์นิเทศก์ได้เข้าใจและนำไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติแล้วก็ตาม แต่อาจารย์นิเทศก์ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ดังนั้นทางวิทยาลัยควรจัดอบรม เพื่อให้ความรู้ด้านเทคนิควิธีการนิเทศแก่อาจารย์นิเทศก์ ให้สามารถปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ เอลลิส (Ellis 1972) ได้เสนอแนะจากงานวิจัยว่า อาจารย์นิเทศก์ควรได้รับการปูพื้นฐานความเข้าใจว่าการประเมินผลการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา ไม่ควร เป็นการแข่งขันหรือ เปรียบเทียบความสามารถซึ่งกันและกัน แต่ควรมุ่งพัฒนาการฝึกสอนของนักศึกษาแต่ละบุคคล นอกจากนี้ คลาร์ก (Clark 1977) ได้ให้ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย เช่นกันว่า การประเมินผลนั้น อาจารย์นิเทศก์ควรพิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติของนักศึกษา และควรมีการวัดผลหลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะประเมิน เมื่อประเมินผลแล้ว อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้พูดคุย ชักถาม และแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบทันที

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครู วิชาเอกอนุบาล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน

ควรให้ภาควิชาที่มีอิสระในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพิ่มมากขึ้น เพื่อความคล่องตัวในขั้นการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล ควรให้อยู่ภายใต้กรอบนโยบายที่กรมการฝึกหัดครูกำหนดไว้

2. ด้านการดำเนินงาน

2.1 วิทยาลัยครูควรจัดการประชาสัมพันธ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตรงกัน โดยใช้วิธีการประชาสัมพันธ์หลาย ๆ รูปแบบ ทั้งนี้ ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการประชาสัมพันธ์เป็นการเฉพาะ ตามความเหมาะสม

2.2 วิทยาลัยควรให้นักศึกษามีส่วนในการเลือกโรงเรียนที่จะใช้เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและควรมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างโรงเรียนกับวิทยาลัย เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรใช้โรงเรียน

2.3 วิทยาลัยควรจัดให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามนโยบายของกรมการฝึกหัดครูให้ครบถ้วนทุกขั้นตอน กับนักศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา) ซึ่งพบว่ามีปัญหา ไม่สามารถจัดได้ตามหลักการที่วางไว้ ควรหาหนทางประชุมเพื่อปรึกษาหารือกัน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสมที่สุดร่วมกัน

2.4 ควรให้ภาควิชาอนุบาลได้มีอิสระในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาลเพิ่มมากขึ้น เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานและในการประเมินผล ทั้งนี้โดยให้ภาควิชารับผิดชอบงานโดยยึดกรอบนโยบายของกรมการฝึกหัดครู เป็นสำคัญ แต่อาจมีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

2.5 ควรมีการใช้โรงเรียนสาธิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาในแต่ละชั้นตอนและแต่ละหลักสูตร

2.6 ภาควิชาควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์มีชั่วโมงสอนลดน้อยลงหรือจัดให้อาจารย์นิเทศก์มีเวลาว่างในช่วงเช้า เพื่อให้สามารถออกนิเทศได้ ทั้งนี้วิทยาลัยควรแก้ไขปัญหारेื่องการอ่านนวยความสะดวกและการจ่าย เบี้ยเลี้ยงให้แก่อาจารย์นิเทศก์ เป็นการ เร่งด่วนด้วย

2.7 ภาควิชาควรหาหนทางปลูกฝังให้นักศึกษาได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน และฝึกทักษะในการแสวงหาข้อมูล เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยตนเอง เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

3. ด้านการประเมินผล

อาจารย์นิเทศก์ควรนำข้อเสนอแนะของผู้บริหารและนักศึกษาไปพิจารณา เพื่อหาทางปรับปรุงการนิเทศและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาให้รัดกุมและมีมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เปรียบเทียบระหว่างวิชาเอกต่าง ๆ
2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างระบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู กับนักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาล ระดับปริญญาตรี 4 ปี และ 2 ปี (หลังอนุปริญญา)
3. ควรทำการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาล ต่อประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับจากการศึกษาในวิทยาลัยครู